

NHỮNG NGÀY CUỐI CỦA TỔNG THỐNG NGUYỄN VĂN THIỆU Nguyễn Tấn Phận, Sài Gòn 1969

Lời nói đầu:

Mấy lúc gần đây (bài này viết hồi năm 2008) báo chí Việt Nam, các đài phát thanh có chương trình Việt ngữ ở khắp nơi vẫn còn đề cập đến chuyến ra đi của Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu do người ngoại cuộc kể. Chúng ta thấy có nhiều bức tranh vẽ khác nhau về chuyến đi này tùy theo người kể và cũng tùy ở người viết.

Để có bức tranh trung thực hơn, lần này diễn tiến chuyến đi do chính người trong cuộc kể lại. Câu chuyện cũng đã được phối kiểm, đối chiếu qua nhiều tài liệu, hồi ký,

tường thuật của những nhân vật Việt nam và Hoa Kỳ có mặt trong chuyến đi cũng như có trách nhiệm và liên hệ trực tiếp trong thời điểm lịch sử ấy.

* * * *

Kỳ I

Nguyễn Tấn Phận, San José, California 2010

Nhơn lúc nhàn rồi, giờ lại chồng giấy cũ úa màu, tình cờ tìm thấy bản tin của báo San Jose Mercury News (San Jose, California) nói về chuyến di tản của Tổng Thống Marcos gợi cho tôi nhớ lại chuyến đi của Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu cách đây hơn ba mươi năm.

Báo San Jose Mercury News đề ngày 26 tháng 2 năm 1986 đăng tin Tổng Thống Ferdinand Marcos cùng đoàn tùy tùng được Không Lực Hoa Kỳ di tản ra khỏi dinh Tổng Thống ở Manila một cách an toàn sau một thời gian có nhiều xáo trộn chính trị. Nguyên văn bản tin viết như sau:

“Marcos từ Guam đến Hawaii ngày 26 tháng 2 năm 1986. Sau 13 tiếng đồng hồ dừng lại ở đảo Guam, chiếc C141 của Không Lực Hoa Kỳ chở ông Marcos và đoàn tùy tùng đã rời căn cứ quân sự Anderson Air Base lúc 5:54 giờ PST (Pacific Standard Time) trong cơn mưa to và đã đến Hawaii sau 8 giờ bay. Cùng tháp tùng Tổng Thống Marcos có vợ ông là bà Imelda; tướng Fabian Ver, một cộng sự viên đặc lực và cũng là tướng Tư Lệnh quân đội Phi và vợ ông ta. Tướng Gary Strasbourg, phụ tá trưởng phòng giao tế dân sự của căn cứ Không quân cũng cho biết thêm phái đoàn này có tất cả 89 người. “Hoa Kỳ đã cung cấp 4 trực thăng và 2 máy bay để đưa Marcos, vợ ông và những người thân cận từ dinh tổng thống ở Manila đến căn cứ không Quân Clark Air Base, rồi từ đó đến Guam.”

* * * *

Việc can thiệp của Hoa Kỳ vào nội tình chính trị Phi Luật Tân đã buộc nhà độc tài này rời bỏ đất nước, xảy ra 11 năm sau chuyến ra đi của Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu. Nếu đem hoàn cảnh của Phi Luật Tân, một đất nước không có chiến tranh, không bị lệ thuộc nhiều vào Hoa Kỳ, so với Việt Nam Cộng Hòa vào năm 1975 thì việc di tản nhà lãnh đạo xứ này một lần nữa cho ta thêm cơ hội để suy gẫm về số phận các nước nhỏ bé nằm trong quyền lợi của Hiệp Chúng Quốc Hoa Kỳ.

Miền Nam Việt Nam hoàn toàn bị khống chế nặng nề bởi Hoa Kỳ về mọi lãnh vực trong suốt thời gian dài chiến tranh. Bờ hậu quả của cuộc chiến mà tất cả chúng ta, nhân dân miền Nam Việt Nam, ai ai cũng đã chuốc lấy biết bao mất mát đau thương; Cho nên việc ra đi của Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu trước hiểm họa đất nước suy vong đã làm dư luận búa rìu khắc khe kết án là điều không tránh khỏi.

Tính cho đến nay cũng đã hơn ba thập niên, chúng ta đã có đủ thời giờ để chiêm nghiệm về số phận đau thương của một đất nước nhỏ bé trong suốt mấy chặng đường dài tang thương của lịch sử dân tộc Việt. Tổ tiên, ông cha chúng ta đã từng sống nhục nhã dưới “một ngàn năm đô hộ giặc Tàu, một trăm năm đô hộ giặc Tây.” Đồng bào trong nước nay phải oằn vai gánh nặng những hệ lụy của một chủ thuyết ngoại lai trong hơn 30 năm qua; Cho nên với những ngày dài lưu vong và qua những đau thương của đất nước, liệu đã đến lúc “

những gì của César hay trả lại cho César,” những gì của lịch sử hãy trả lại cho lịch sử chưa. Và với thể hệ trẻ cũng như các nhà đấu tranh cho một nước Việt Nam Tự Do sẽ rút tỉa được những bài học gì cho tương lai của Dân Tộc và Đất Nước.

* * * * *

Sức ép

Tại cầu thang Đại sảnh đường Dinh Độc Lập. Từ trái: Ông GD Nghi Lễ Phủ Tổng Thống, Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu, Th Tá Nguyễn Tấn Phận

Vào đầu tháng Tư năm 1975, từ Quận/ Chi Khu Hiếu Thiện, Tây Ninh tôi được lệnh về trình diện Phủ Thủ tướng. Khoảng hai tuần sau thì Đại tướng Trần Thiện Khiêm từ chức Thủ tướng Chính phủ. Tôi được chuyển qua làm việc tại văn phòng Cố vấn Quân sự của Tổng thống Trần Văn Hương. Cụ Hương ngay sau khi nhậm chức tổng thống đã ký Sắc Lệnh bổ nhiệm Đại tướng Trần Thiện Khiêm làm Cố vấn Quân sự cho ông. Tổ chức này chỉ có trên danh nghĩa và thật sự chưa có cơ sở và văn phòng làm việc. (1)

Nhiệm vụ chính của tôi chỉ lo về an ninh cho Đại tướng và bà Trần Thiện Khiêm, và ở vào giai đoạn đầu sôi lửa bỏng đó công việc rất là bề bộn. Phần lớn thời giờ làm việc của tôi chỉ dành cho Đại tướng, nhưng thỉnh thoảng bà Trần Thiện Khiêm chỉ thị tôi tháp tùng bà đi thăm viếng, cúng dường các chùa chiền ở vùng Thủ Đức và vài chùa ở ven đô Sài-gòn. Bà là người có đức tin tôn giáo mạnh mẽ, và dường như bà hoàn toàn đặt số mệnh của mình vào sự phò trợ của Đấng Thế tôn, nên có lẽ nhờ vậy mà cũng làm dịu đi sự lo lắng của bà đối với tình hình lúc đó.

* * * * *

Phu nhân Tổng Thống VNCH và Phu nhân Đại Tướng Trần Thiện Khiêm.

Nếu có một cái nhìn chung thì thấy có sự khác biệt giữa Bà Trần Thiện Khiêm và Phu Nhân Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu; Bà Trần Thiện Khiêm thường hay để ý đến công việc của đại tướng hơn là Bà Nguyễn Văn Thiệu đối với tổng thống.

Khi còn làm việc tại Phủ Tổng thống và mãi sau này, tôi vẫn luôn luôn giữ lòng quý mến đối với Tổng thống Phu nhân. Bà lúc nào cũng giữ nếp sống bình dị của người đàn bà phúc hậu, bao dung của sông nước vùng đồng bằng sông Cửu Long. Đối với tôi, Tổng Thống Phu Nhân là hình ảnh một người mẹ, một người vợ hiền đảm đang. Bà là điển hình của mẫu người phụ nữ lớn lên trong gia đình được hấp thụ trọn vẹn một nền giáo dục Khổng Mạnh mà chúng ta thường thấy trong xã hội miền Nam trong thập niên 40. Bà không dùng quyền lực của một Đệ nhất Phu nhân để cư xử, áp đặt lên thuộc hạ của mình.

Tổng thống Phu nhân luôn luôn tỏ ra thân mật, lúc nào cũng vui cười và không bao giờ câu nệ về cách ứng xử của nhân viên thuộc cấp. Một cử chỉ điển hình là Bà luôn luôn lên tiếng hỏi thăm sức khỏe chúng tôi trước, không kịp để cho chúng tôi chào bà mỗi lần diện kiến. Điều đặc biệt là Bà không bao giờ đề cập đến bất cứ chuyện gì có liên hệ đến việc làm của Tổng thống Thiệu với chúng tôi. Trong suốt thời gian hơn sáu năm làm việc tại đây, chỉ có một lần duy nhất tôi nghe bà than phiền với Tổng thống Thiệu về ông Hoàng Đức Nhã. Sự việc xảy ra là vào một buổi sáng ngày cuối tuần. Khi tôi nghe tiếng cửa phòng ngủ tổng thống vừa mở ra thì tôi liền bước ra khỏi phòng trực của sĩ quan tùy viên – Phòng ngủ Ông Bà tổng thống và phòng trực sĩ

quan tùy viên nằm kề nhau, chỉ cách bởi cánh cửa cầu thang máy – Tôi bước ra khỏi phòng là vì đối với Tổng Thống Thiệu bất cứ lúc nào và bất cứ ở đâu ông luôn luôn muốn thấy mặt sĩ quan tùy viên để hoặc hỏi han hay dặn dò điều gì. Ngay vào lúc đó thì Tổng Thống Phu nhân từ trong phòng ăn đi ra. Vừa khi thấy Tổng Thống Thiệu, Bà nói:

” Ở ngoài người ta nói rằng Nhã làm tổng thống chứ không phải “Ba nó” làm tổng thống.” Giọng bà nói hơi cao hơn thường lệ nhưng không có vẻ gắt gỏng. Vừa nghe xong, Tổng Thống Thiệu không có một phản ứng gì, Ông thần nhiên tiếp tục đi vào phòng ăn; Bà thì thần nhiên đi vào phòng ngủ. Tôi thấy dường như Tổng Thống Thiệu không để tâm về câu nói của Bà, và Bà cũng không chờ xem phản ứng của ông ra sao.

Phu Nhân Tổng Thống VNCH

Sau này có một vài lần tiếp xúc với ông Phụ Tá Nguyễn Văn Ngân, và ông Ngân cho biết, ” những gì mình biết thì ông (tổng thống Thiệu) đã biết trước mình rồi.”

Bà Trần Thiện Khiêm thì trái lại, năng động hơn. Về mặt giao tế, bà Trần Thiện Khiêm là biểu tượng cho mẫu người đàn bà sang trọng với vẻ đẹp quý phái của một mệnh phụ phu nhân trong xã hội thượng lưu và quyền thế của Sài-Gòn. Nếu chỉ quan sát bề ngoài, người ta nghĩ là bà có đời sống hưởng thụ vật chất với tiệc tùng linh đình như các bà tọc phú đương thời khác. Thực tế hoàn toàn khác hẳn. Trong gia đình, tất cả mọi người, anh chị em con cháu đều bị ràng buộc chặt chẽ vào khuôn khổ lễ giáo có truyền thống Á đông. Có thể nói bà kiểm soát tất cả mọi sinh hoạt của đại gia đình khá khắt khe, và bà cũng rất khắt khe với chính bản thân mình. Bà sống ép mình vào khuôn khổ đó. Có lẽ do ở bản tính hướng thiện và thủ cựu nên bà thường hay đi chùa và hay giúp đỡ người nghèo khó thế cô, và nhất là nhân viên làm việc xung

quanh bà.

Điểm đặc biệt là, trong một chừng mực nào đó, bà Trần Thiện Khiêm có chia sẻ với đại tướng về một số sự việc; Cho nên, thỉnh thoảng bà phát biểu công khai với chúng tôi và một số người tín cẩn trong gia đình, những cảm nghĩ của bà về vài vấn đề thời cuộc. Mấy lúc sau này, đã có vài lần bà biểu lộ sự chống đối mạnh mẽ đối với Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu. Có một hôm bà bảo tôi theo bà vào dinh Độc Lập để yêu cầu Tổng thống Thiệu từ chức! Cũng may là chúng tôi chỉ được Tổng thống Phu nhân tiếp, nếu không thì số phận của tôi không biết đã đi về đâu!

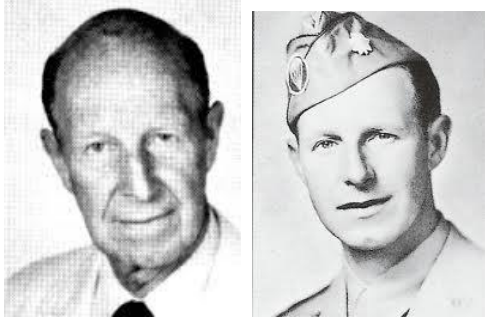
Ngoài tính năng động ra, trong vài trường hợp cấp thiết, bà là người chủ động; Do đó mà vào trung tuần tháng Tư, mấy ngày sau khi Thủ tướng từ chức, bà Trần Thiện Khiêm cho người đến nhà tìm tướng Charles Timmes. Bà cũng cho tôi biết Tướng Timmes có viết cho bà lời nhắn trên một tấm thiệp nhỏ là ” Xin đừng gọi điện thoại vì nhà không có điện thoại.” (?!).

Trung tướng hồi hưu Charles Timmes là sĩ quan chỉ huy toán cố vấn Mỹ đầu tiên có mặt ở Việt Nam từ năm 1961. Ông đã từng nhảy dù trong trận đổ bộ Normandie hồi Đệ II Thế chiến. Sau khi về hưu một thời gian rồi trở lại Việt Nam, ông làm việc cho cơ quan tình báo Mỹ ở Sài Gòn từ năm 1967. Tướng Timmes quen biết và tiếp cận với hầu hết các tướng lãnh kể cả Đại tướng Dương Văn Minh, Tướng Nguyễn Cao Kỳ...” Nhiệm vụ của ông (Timmes) là gần gũi và tìm hiểu tinh thần các tướng lãnh, nên ai cũng là bạn của ông ta.” Sau này ở hải ngoại Đại tướng Trần Thiện Khiêm cho tôi biết như vậy.

Sau lần tiếp xúc đó, bà Trần Thiện Khiêm lại cho người đi mời Tướng Timmes đến nhà dùng cơm tối vào ngày 17 tháng Tư. Khi Đại tướng đi làm về biết được chuyện này, tôi nhận thấy Ông có vẻ không hài lòng. Trong bữa ăn hôm đó, từ phòng ăn gia đình, tôi để ý và nhìn thấy bà Trần Thiện Khiêm có tỏ ra hơi xúc động khi nói chuyện với tướng Timmes nhưng không có điều gì phải “òà lên khóc” như Frank Snepp, một chuyên viên phân tích tình báo cao cấp, đã diễn tả trong sách của ông ta, cuốn Decent Interval. (2)

Và cũng theo Frank Snepp thì nhân cơ hội hiếm có này, Tướng Timmes muốn thăm dò Đại tướng Khiêm về việc từ chức của Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu.

Vào thời gian có quá nhiều xáo trộn chánh trị dồn dập của tháng Tư năm 1975, tin tức hàng đầu vẫn là câu hỏi " bao giờ Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu từ chức." Những người quan tâm đến thời cuộc đều biết vào lúc đó

Trung Tướng Hồi hưu Charles Timmes
Đại Tá Charles Timmes

Tòa Đại sứ và cơ quan tình báo Hoa Kỳ đang tìm mọi cách để loại Tổng thống Thiệu hầu dựng lên một khuôn mặt ôn hòa hơn. Đại tướng Dương Văn Minh là người hùng của cuộc Cách mạng 1 tháng 11, một nhân vật được nhiều cảm tình của một số đông dân chúng miền Nam, có chủ trương mềm dẻo đối với những đòi hỏi của Cộng sản, Đại Tướng Dương Văn Minh đang được tòa Đại sứ Mỹ đánh giá là một ứng cử viên của tình thế mới.

* * *

Buổi trưa ngày 21 tháng Tư, Đại tướng Khiêm được Tổng thống Thiệu triệu tập vào dinh Độc Lập họp cùng với Phó Tổng thống Trần Văn Hương trong gần một giờ đồng hồ. Tôi theo đại tướng vào dinh Độc Lập cho tới lúc ra về, và biết đây là một buổi họp rất quan trọng nhưng hoàn toàn không đoán ra chuyện gì. Mãi khi về tới nhà, Đại tướng Khiêm bước xuống xe tại bậc thềm tam cấp, ông không đi thẳng vào nhà như thường lệ mà dừng lại chờ tôi bước tới rồi nói với tôi với nét mặt vui hơn mọi khi: " Chiều nay bạn đồ đẹp, vào dinh Độc Lập nghe Tổng thống Thiệu đọc diễn văn từ chức!" Đó là vào khoảng 1 giờ trưa ngày 21 tháng Tư, tôi là người đầu tiên nhận được nguồn tin vô cùng quan trọng mà "cả thế giới" đang chờ đợi.

Xin có một ghi chú nhỏ ở đây:

Cố Thủ Tướng Nguyễn Bá Cẩn trong hồi ký của ông cũng bảo là Ông và Phó Tổng Thống Trần Văn Hương được Tổng Thống Thiệu mời vào để thông báo việc từ chức cũng vào giờ đó; Thành ra có nhiều vị khi đọc bài viết này xuất hiện hồi năm 2008 đã thắc mắc về tính xác thực của câu chuyện. Lúc đó tôi là một sĩ quan an ninh nên mọi việc đều phải ghi vào sổ tay mà tôi còn giữ sau này; Vả lại, chính ông Frank Snepp cũng nói rõ trong sách của ông ta là Tổng Thống Thiệu có mời Phó Tổng Thống Hương và Đại Tướng Khiêm vào buổi trưa ngày hôm đó để thông báo việc từ chức. Xin xem thêm ghi chú số 3 ở cuối bài. (3)

Mẫu tin quan trọng này sẽ có giá trị rất lớn trong sự thăng tiến nghề nghiệp truyền thông của một phóng viên quốc tế nếu họ nhận được tin đó trước vài tiếng đồng hồ. Một thoáng suy nghĩ giữa lợi lộc và chữ tín, nhưng vì lương tâm nghề nghiệp và cũng vì danh dự gia đình nên nguồn tin trên đã được giữ kín cho đến 7 giờ 30 tối hôm đó.

Sau này ở hải ngoại, khi đọc lại các tài liệu và sách vở thì người đầu tiên biết được tin từ chức không phải là tôi. Tòa Đại sứ Mỹ đã biết trước tôi! Trong lúc Tổng thống Thiệu thông báo việc từ chức của ông cho Phó Tổng thống Trần Văn Hương và Đại tướng Trần Thiện Khiêm thì tại tòa Đại sứ Mỹ, hệ thống điện tử đã ghi âm rõ những gì Tổng thống Thiệu nói, như Frank Snepp đã ghi trong sách của ông ta, (4)

* * * *

Tôi có mặt tại phòng Khánh Tiết (đại sảnh đường) trong dinh Độc Lập vào lúc Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu đọc diễn văn từ chức trước một cử tọa rất đông đảo gồm các nhà lập pháp của hai viện Quốc hội với đầy đủ các viên chức Chánh phủ và các cơ quan truyền thông. Và sau đó Tổng thống Thiệu tuyên bố bàn giao chức vụ Tổng thống Việt Nam Cộng Hòa lại cho Phó Tổng thống Trần Văn Hương theo như Hiến Pháp đã qui định.
Copyright © 2015 Nguyễn Tấn Phận

Ghi chú:

(1) Đại tướng Trần Thiện Khiêm sau này có xác nhận điều này với tôi

(2) Snepp, Frank. *Decent Interval*. New York: Random House, 1977. Trang 377

(3) Trong cuốn Hồi ký Chánh Trị "Đất Nước Tôi" cố Thủ Tướng Nguyễn Bá Cẩn, trang 421 có nói là TT Thiệu, cùng buổi trưa ngày hôm đó, có gọi ông cùng Phó T. T. Trần Văn Hương vào để thông báo việc từ chức. Có lẽ vào giờ khác, vì các giờ giấc làm việc của Đ. T. Khiêm tôi đều có ghi vào sổ tay. Và chính ông Frank Snepp có

ghi trong hồi ký của ông ta, cuốn Decent Interval, Random House, 1977, trang 394, như sau: " Just before noon on the twenty-first Thieu summoned former Prime Minister Khiem and Vice-President Huong to his office. He was resigning, he told them."

(4) Frank Snepp, như trên, trang 394.

KỶ II

Ngay sau khi Tổng thống Thiệu từ chức, Bộ Ngoại Giao Hoa Kỳ liền gọi cho ông Đại sứ Graham Martin tại Sài-Gòn một điện văn, nói rằng: Tiến sĩ Kissinger, Tổng Trưởng Bộ Ngoại giao yêu cầu ông đại sứ (Martin) chuyển lời bày tỏ lòng " kính trọng " của ông đối với vị cựu tổng thống và đề nghị muốn giúp cựu Tổng Thống Thiệu rời khỏi Việt Nam. (5)

Cũng trong chiều hướng đó, sáng sớm ngày hôm sau là ngày 22 tháng Tư, Tướng Charles Timmes vội vã đến tư dinh Đại tướng Khiêm nằm trong khuôn viên Bộ Tổng Tham Mưu (nay là Bộ Tư Lệnh QK7 quân đội CSVN) xin được tiếp kiến. Đại tướng đã tiếp ông hơn nửa tiếng đồng hồ, rồi ngay chiều hôm đó Đại tướng Khiêm vào dinh Độc Lập gặp Tổng thống Thiệu. Chúng ta khó biết Đại tướng Khiêm nói gì với cựu Tổng thống Thiệu nhưng sẽ không loại bỏ lời đề nghị của tướng Timmes là Tổng Thống Thiệu nên ra đi khỏi nước.

Nguyễn Tấn Phận tại văn phòng sĩ quan tùy viên, dinh Độc Lập Sài Gòn 1970

Sau này ở hải ngoại, Đại tướng Trần Thiện Khiêm có cho tôi biết: "Cụ Hương muốn Tổng thống Thiệu và Dương Tư đi đường biển qua Singapore," ngay sau khi Tổng thống Thiệu từ chức. (Đại Tướng thường xưng hô với tôi bằng "Dương Tư") Tiết lộ này trùng hợp với việc Thủ tướng Lý Quang Diệu đã yêu cầu ông Hoàng Đức Nhã qua Singapore gặp ông, để thông báo là giới chức Mỹ muốn Tổng thống Thiệu phải đi lưu vong ở Singapore hoặc ở một thủ đô nào của các quốc gia vùng Đông Nam Á. (6) Tuy đã từ chức song cựu Tổng thống Thiệu vẫn còn ở trong dinh Độc Lập và còn áp đặt nhiều ảnh hưởng khiến cho Tân Tổng thống Trần Văn Hương gặp rất nhiều khó khăn trong đường lối thương nghị với Cộng sản theo như Oliver Todd ghi lại trong cuốn sách Cruel April của ông. (7)

Để thấy ảnh hưởng của cựu Tổng Thống Thiệu đối với Tân Tổng Thống Trần Văn Hương, tôi ghi ra đây các cuộc gặp gỡ của nhị vị với sự có mặt của Đại tướng Khiêm. Đây là ghi nhận từ phía văn phòng Cố Vấn Quân Sự của chúng tôi. Phần thời gian làm việc riêng giữa cựu Tổng thống Thiệu với Tân Tổng thống Hương thì có lẽ các quý vị sĩ quan tùy viên của cựu Tổng thống Thiệu xác nhận và bổ túc thêm. Các vị ấy là Đại tá Nguyễn Văn Đức, Chánh tùy viên; hai sĩ quan tùy viên là Đại úy Nguyễn Xuân Tám và Hải quân Đại úy Trần Anh Tuấn. Các chương trình làm việc nói trên tôi ghi ra như sau: (tôi có ghi vào sổ tay)

Ngày 22 tháng 4, 1975 Đại Tướng Khiêm:

- lúc 16:00 giờ vào dinh Độc Lập gặp cựu Tổng Thống Thiệu và sau đó,
- Lúc 18:00 giờ, qua văn phòng tổng thống họp với Tổng Thống Hương.

Ngày 23 tháng Tư, 1975, Đại Tướng Khiêm:

- Lúc 16:30 giờ vào dinh Độc Lập gặp Tổng Thống Hương khoảng 20 phút rồi qua cánh trái dinh Độc Lập gặp cựu Tổng Thống Thiệu. Sau đó họp với Cựu TT Thiệu và TT Hương cho đến 20:00 giờ.

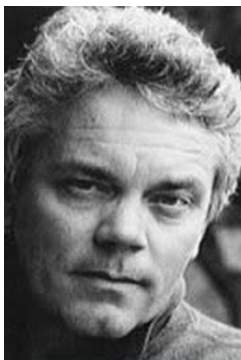
Ngày 24 tháng Tư, 1975 Đại Tướng Khiêm:

- Lúc 15:00 giờ vào dinh gặp cựu T. T. Thiệu, sau đó qua văn phòng T.T Hương và cùng họp với cựu T.T. Thiệu và Tân T. T. Hương.

Ngày 25 tháng Tư, 1975 Đại Tướng Khiêm:

- Lúc 09:00 giờ sáng vào dinh Độc Lập gặp T.T. Hương, cựu Tổng Thống Thiệu và Đại Sứ Pháp, ông Jean-Marie Merillon.

Frank Snepp. Hình: AP/Wide World

Ngoài ra theo Frank Snepp, Đại tướng Dương Văn Minh cũng đã góp phần vào sức ép buộc cựu Tổng thống Thiệu phải rời khỏi nước. Tướng Minh cho rằng sự có mặt của cựu Tổng Thống Thiệu làm cản trở tiến trình hòa bình do Ông chủ trương nên Ông yêu cầu tướng Timmes phải bằng mọi cách thúc bách cựu Tổng thống Thiệu sớm ra đi. Khi biết

được điều này, Đại sứ Martin rất lầy làm phấn khởi; Trước hết là vì Ông không muốn bị mang tai tiếng về việc ra đi của Tổng Thống Thiệu, và Ông muốn cho dư luận thấy rằng đó là sức ép từ các thế lực địa phương – không phải là sức ép từ phía tòa Đại sứ Mỹ. (8)

Một tiết lộ khác của Olivier Todd, trong cuốn Cruel April The Fall of Saigon là, cuối cùng Tổng thống Trần Văn Hương phải quyết định triệu hồi Đại sứ Martin vào dinh Độc Lập. Cụ Hương nêu ra nhiều lý do và nhấn mạnh với ông Martin rằng nếu còn có sự hiện diện của cựu Tổng Thống Thiệu ở Sài Gòn thì chánh quyền do ông lãnh đạo khó tiến hành các cuộc hòa đàm với phía Cộng sản. Tổng Thống Hương hỏi ông đại sứ: "Nước Mỹ có nhận Ông Thiệu sang sống lưu vong không?" Đại sứ Martin trả lời ngay: "Vâng, Tôi tin là như vậy." (9)

Nay nhìn lại các hoạt động của tướng Timmes và dựa vào các văn kiện của các Bộ Ngoại giao và Bộ Tư pháp Hoa Kỳ, chúng ta thấy rõ ràng đã có áp lực mạnh mẽ từ Hoa Thịnh Đốn buộc Tổng Thống Thiệu phải ra đi khỏi nước theo kế hoạch của họ ngay sau khi ông từ chức.

Một trường hợp cụ thể là: Đúng 12 tiếng đồng hồ sau khi Tổng thống Thiệu từ chức, văn kiện của Bộ Tư Pháp Hoa Kỳ là văn kiện đầu tiên gửi cho tòa đại sứ Mỹ ở Sài Gòn là, thừa lệnh Tổng thống Hiệp Chung quốc Hoa Kỳ, Bộ Tư pháp ủy quyền cho tòa Đại sứ Mỹ tại Việt Nam cho phép phái đoàn cựu Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu được vào nước Mỹ với tư cách người tị nạn. Sách của ông Olivier Todd nói rằng ông Polgar vì vội vã nên không mang theo hồ sơ này để trao cho phái đoàn cựu Tổng thống Thiệu lúc ra đi. (10) Sự thật là, hồ sơ tạm cư này có phát cho chúng tôi tại nhà Đại Tướng Khiêm lúc sắp sửa ra đi. Lúc đó là đêm 25 tháng 4, 1975 mà trên giấy tạm cư (parole document) do tòa Đại sứ Mỹ cấp lại đề ngày April 22, 1975, tức là hồ sơ đó đã viết sẵn từ ngày 22 tháng Tư, một ngày sau khi Tổng Thống Thiệu từ chức.

(Parole document có đoạn viết như sau: All aliens listed above will be authorized parole categories specified by the State Department on April 22, 1975)

Chuẩn bị ra đi

Tại tư dinh Đại tướng Trần Thiện Khiêm.

Nguyễn Tấn Phận San José 2012

Buổi sáng ngày 25 tháng Tư, tôi thức dậy trễ vì đêm rồi Thiếu Tá Mùi, sĩ quan tùy viên của Đại tướng và tôi xem tivi, nói chuyện rất khuya. Ăn mặc vội vàng rồi như thường lệ tôi đến phòng trực của sĩ quan tùy viên. Đây là một phòng nhỏ, chỉ kê có một bàn viết ngay cửa ra vào tư dinh của Đại tướng. Trung tá Đặng Văn Châu là Chánh Văn phòng đã có mặt tại đó. Ông Châu vừa được chỉ định thay thế Đại tá Nguyễn Trọng Hồng. Tôi quan sát thấy ông có vẻ bận rộn hơn những ngày thường.

Lúc này vào khoảng 8 giờ rưỡi. Bên ngoài trời có nắng đẹp. Tiếng người hối thúc nhau và tiếng ồn ào của đủ loại xe cộ chạy trên đường Võ Tánh (nay là Hoàng Văn Thụ) trước cửa tư dinh Đại tướng trong thời gian gần đây càng dồn dập, hối thúc hơn.

Từ khi tiễn bà Trần Thiện Khiêm đi Đài Bắc, sau giờ làm việc tôi không về nhà bên vợ như thường lệ. Theo lời dặn của bà là phải dành ưu tiên lo an ninh cho "Dựọng Tư"; Do đó không lúc nào tôi rời đại tướng trong bất cứ hoàn cảnh nào, lúc đi ra ngoài cũng như lúc ở nhà. Ngay khi ngủ ban đêm, để bảo đảm an ninh tối đa cho đại tướng, Thiếu Tá Mùi và tôi quyết định trái chiều ngủ tại phòng ăn, ngay dưới chân cầu thang dẫn lên phòng ngủ của đại tướng ở trên lầu. Phòng làm việc của đại tướng cũng ở trên đó, đặt cạnh phòng ngủ. Trung tá Châu cho biết là chỉ thị của đại tướng muốn tôi ra ngân hàng quốc gia đổi 3 triệu đồng bạc Việt Nam để lấy tiền Mỹ kim bằng bạc mặt (cash). Trung tá Châu còn lo xa và muốn cho việc đổi tiền được mau lẹ nên đã gọi điện thoại đến các cơ quan liên hệ trước vì tôi là người lạ mới về làm việc tại tư dinh chỉ mới hơn ba tuần lễ.

Tài xế đưa tôi đến thẳng văn phòng ông Bộ trưởng Phủ Thủ tướng. Người đầu tiên tôi gặp là ông Nguyễn Văn Thân, bí thư của ông Bộ trưởng. Anh Thân hiện định cư ở thành phố San Jose, miền bắc California. Cũng may anh Thân và tôi đã quen nhau từ trước. Anh là người vui tánh, lanh lẹ và cởi mở. Tôi cho anh biết ngay là Đại tướng Cổ vấn cần mỹ kim, bằng tiền mặt, để dùng cho công tác đặc biệt. Anh bảo tôi chờ để anh trình lên ông Bộ trưởng. Anh và tôi ngồi nói chuyện thời sự khoảng 20 phút thì văn thư làm xong.

Tôi cảm ơn anh Thân rồi xuống phòng phía dưới lầu gặp ông Phạm Văn Phàng, Chánh sự vụ Sở Công văn, để lấy văn thư đến Bộ Tài chính. Trong văn thư ông Bộ trưởng Phủ Thủ tướng Nguyễn Long Châu gửi ông Tổng Trưởng Tài chính yêu cầu thỏa mãn nhu cầu của đại tướng. Bản văn này mang số 899 P Th T/HGPC/5, hiện tôi còn giữ. Lúc đó vào khoảng 10 giờ hơn. Tôi vội vã rời Phủ Thủ tướng đến thẳng Bộ Tài chính. Khi đến Bộ Tài chính thì được giới chức tại đó cho biết là ông tổng trưởng đang họp và buổi họp sẽ kéo dài lâu lắm. Tôi hơi thắc mắc về câu nói “buổi họp sẽ kéo dài lâu lắm” nhưng tôi vẫn cứ chờ. Sau đó tôi có nhắc đây là yêu cầu của đại tướng và có ai có thẩm quyền ở đây không ngoài ông tổng trưởng. Họ trả lời không dứt khoát và yêu cầu tôi cứ chờ. Chờ mãi đến giờ trưa vì đói nên tôi cùng tài xế và anh hiệu thính viên truyền tin ra chợ cũ, đến tiệm Thanh Xuân ăn hủ tiếu. Tôi không ngờ đó là bữa ăn cuối cùng mà mãi cho đến bây giờ tôi vẫn còn nhớ hương vị hủ tiếu Thanh Xuân của khu chợ cũ năm nào.

Sau khi ăn xong, chúng tôi trở lại Bộ Tài chính. Ông tổng trưởng vẫn còn đang họp! Lúc đó thì đã xế trưa. Tổng trưởng Tài chính lúc bấy giờ là ông Lê Quang Trường thuộc Nội các Nguyễn Bá Cẩn. Tôi đành phải kiên nhẫn chờ mặc dầu tôi nghi ngờ về việc “họp” của ông tổng trưởng. Tôi có ý nghĩ không tốt về vị tổng trưởng này lúc đó. Về sau, được biết sau tháng 4/1975, Tổng trưởng Lê Quang Trường cũng bị bắt và bị đưa đi “học tập cải tạo” như bao người khác. Tôi hối hận vì đã nghi oan cho ông. Trong lúc tôi vắng mặt tại tư dinh, Đại tướng Trần Thiện Khiêm đã tiếp tướng Timmes lúc 11 giờ 50 trưa và sau đó tiếp ông Polgar vào lúc 1 giờ.

Ông Polgar (bên trái cùng) tại Tòa Đại sứ Hoa Kỳ ở Sài Gòn 1973. Hình: AP/Wide World

Ông Thomas Polgar là Trưởng Văn Phòng Tình báo Hoa Kỳ tại Sài-gòn. Ông chỉ huy và điều hành một cơ quan tình báo rất hùng hậu gồm gần cả ngàn nhân viên. Ngoài hoạt động điều nghiên, thu thập tin tức địch, họ còn có mặt ở mọi nơi, len lỏi vào mọi ngành, mọi cấp của chánh quyền Việt Nam Cộng Hòa. Ông Polgar là một nhân vật có ảnh hưởng rất lớn trong mọi sinh hoạt chánh trị và quân sự ở Sài Gòn. Tôi vừa về tới nhà đại tướng thì thấy ông này vừa ra về.

Lúc đang chờ tại văn phòng ông Tổng trưởng Tài chính thì anh tài xế bắt chợt xô cửa bước vào, cho biết lệnh của đại tướng là phải trở về nhà gấp. Trước khi trở về Bộ Tổng Tham mưu, tôi cho xe chạy vòng qua chợ Trương Minh Giảng, về nhà đưa em thứ Tám của tôi ở trong một đường hẻm nhỏ. Má tôi cũng ở đó. Tôi không gặp được ai ngoài anh Chử, người anh thứ Tư của tôi. Tôi cho anh biết một số sự việc và báo là tôi có thể sẽ đi một mình thôi, không đem ai theo được. Các anh em còn lại chỉ còn có con đường duy nhất là hãy xuống phi trường Trà Nóc ở Cần Thơ nhờ Hưng lo liệu. Nguyễn Thành Hưng là em kế của tôi lúc đó là đại úy phi công lái Cessna. Tôi căn dặn thêm là hãy nói với Hưng: chỉ có con đường cuối cùng là lái phi cơ thẳng qua phi trường Utapao, Thái Lan.

Trên đường về tư dinh Đại tướng Khiêm, theo thói quen, tài xế thường chạy xe qua đường Trương Quốc Dung – con đường dẫn vào cổng số 5 Bộ Tổng Tham mưu là con đường nhỏ nối liền đại lộ Cách Mạng 1 tháng 11 (nay là Nguyễn Văn Trỗi) và đường Võ Tánh (nay là Hoàng Văn Thụ). Khi chạy ngang qua nhà anh Nguyễn Thanh Vân thì tôi thấy anh đang đứng ngay trước cổng nhà có vẻ như trông chờ ai. Tôi cho xe dừng lại và cũng vì chỗ thân tình, tôi khuyên là “các anh em” có phương tiện gì thì cứ đi đi. Các anh em mà tôi nhắc ở đây là những bạn học cũ ở trường Petrus Ký trước kia, một số là sĩ quan Hải quân và một số bạn dân sự khác gồm có anh Trần Khánh Vân. Lúc đó Vân đang là Tổng cục Trưởng Tổng cục Gia cư. Tôi không biết là vào lúc đó, trong số họ, nhiều người đã đi rồi!

Mặc dầu không nói ra nhưng khi Đại tướng Khiêm muốn tôi đích thân đi đổi tiền cũng là một cách gián tiếp cho tôi biết là phải “sẵn sàng để đi.” Có một việc bất ngờ xảy ra trước đó hai hôm cũng cho tôi thấy đại tướng có ngầm ý cho tôi biết là “phải chuẩn bị.” Thông thường Đại Tướng Khiêm ăn trưa xong là đi thẳng lên lầu nghỉ trưa, ít khi đi dạo phía sau vườn. Trưa ngày 23 tháng Tư, vừa ăn xong, Đại tướng không lên lầu mà lại đi ra phía sau nhà. Tôi đi theo sau ông. Đại tướng vừa bước ra khỏi cửa sau thì bỗng có chiếc xe Mazda từ ngoài chạy vào. Tài xế thấy ông, giạt mình dừng xe lại. Liền sau đó vợ tôi bước xuống. Cô này vừa khoanh tay khom mình chưa kịp thưa thì ông đã nạt lớn: “Sao không đi đi, còn ở đây làm gì!” Nhà tôi sợ quá, vội vàng leo lên xe. Trong khi xe đang quay đầu chưa kịp chạy thì Đại tướng lại la tiếp: “Đi liền đi, còn chờ gì nữa!” Bà xã tôi

và tôi chưa kịp nói với nhau lời nào. Ngày hôm sau, gia đình bên vợ tôi lên máy bay Air Việt Nam đi Pháp. Ba vợ tôi là ông Đinh Văn Re còn ở lại nên tôi mới có dịp gọi điện thoại cho ông vào phút chót, lúc Đại tướng Khiêm sắp sửa lên đường.

Khi tôi về đến tư dinh thì thấy mọi người đều lảng xảng trong bầu không khí khác thường. Thiếu tá Đinh Sơn Thông là em bà Khiêm và cũng là Bí thư của Đại tướng nói với tôi là hãy đi nghỉ ngơi rồi ăn mặc chỉnh tề để chuẩn bị tiếp khách theo lệnh của thượng cấp. Đến đây thì tôi thấy chắc chắn hôm nay là ngày lên đường, nhưng cá nhân tôi thì vẫn chưa có quyết định.

Nghỉ ngơi trong chốc lát rồi tắm rửa thay thường phục xong, tôi chưa vội khoác áo ngoài. Theo thông lệ tôi đi một vòng quanh nhà để kiểm soát các quân nhân canh gác và toán cận vệ rồi trở vào bằng cửa sau. Trước hết là phải đi qua nhà bếp. Các anh làm bếp đang bận rộn nấu ăn, khuôn mặt người nào cũng có vẻ ưu tư, lo lắng, chốc chốc người nọ nhìn người kia như để gạ hỏi điều gì. Họ thấy tôi ăn mặc khác thường nên càng xầm xì nhiều hơn vì trong suốt thời gian làm việc tại tư dinh đại tướng tôi chỉ mặc quân phục. Đặc biệt hôm nay tôi lại thay thường phục. Và để tránh sự tò mò, tôi nói giả lả vài câu chuyện rồi bước lên nhà trên. Nhìn qua phòng khách tôi thấy bàn ăn đang đặt tại đó. Tôi nghĩ bụng, đáng lẽ ra phải dọn tiệc tại phòng ăn, ai lại dọn lên phòng khách. Phòng ăn rộng rãi và khang trang hơn. Dĩ nhiên đây là dấu hiệu bất thường. Rồi tôi đi về phía trước nhà.

Đến phòng trực của sĩ quan tùy viên, tôi thấy Thiếu tá Lưu là sĩ quan tùy viên lên ca, thay thế Thiếu Tá Mùi làm việc ngày hôm trước. Anh đang xem xét giấy tờ và bận rộn lo giải quyết công việc thường nhật một cách bình thản coi như không có chuyện gì xảy ra. Hình ảnh anh Lưu để lại trong tôi một ấn tượng thật tốt đẹp. Sự tận tụy và tinh thần phục vụ của anh trong giây phút này thật là đáng quý. Tôi tin anh đã biết rõ mọi chuyện vì anh là người có họ hàng với gia đình đại tướng.

Tác giả và Thiếu Tá Đinh Sơn Tuyên (bên trái) Hình chụp Tết 1975

Một lúc sau ông Trần Thiện Phương là anh ruột của đại tướng đến. Ông đi thẳng lên lầu gặp đại tướng trong vòng vài phút rồi vội vã ra về. Sau đó Thiếu tá Đinh Sơn Tuyên là em bà đại tướng cũng tới. Tôi đến chào ông Tuyên đang ngồi tại hành lang trước nhà với vẻ mặt trầm tư. Tôi trao số tiền 3 triệu đồng bạc lại cho ông. Sau đó Thiếu tá Tuyên chỉ vào thưa chuyện với Đại tướng trong vòng vài phút rồi cũng vội vã ra về.

Gần xế thì có lệnh từ Sở An ninh hoàn trả Đại úy Văn và toán cận vệ của anh về phủ Thủ tướng. Toán quân nhân gác nhà cũng được trả về Liên đoàn An ninh Danh dự. Kể từ giờ phút này nhà Đại tướng Khiêm coi như bỏ ngõ. Tôi bắt đầu lo lắng.

Lúc này cũng đã hơn 6 giờ chiều. Vì thấy tôi có vẻ dăm chiêu nên Trung tá Châu cho biết là chiều nay đại tướng muốn chánh thức mời Tổng thống Thiệu, vài nhân vật trong nội các và ngoại giao đoàn đến dự tiệc để ông chào già biệt vì từ ngày từ chức Thủ tướng đến nay chưa có dịp tổ chức. Tôi biết đó chỉ là lời ngụy trang cho chuyến đi. Tôi chỉ thắc mắc tại sao lại có Tổng thống Thiệu vì tôi nghĩ Tổng thống Thiệu đã có kế hoạch ra đi riêng của ông.

Trời vừa chập choạng tối thì các món ăn cũng được dọn lên. Hôm đó có chả giò, nem nướng; mấy đĩa chả giò cuốn nhỏ, chiên giòn được bày ra trông rất đẹp mắt. Cách trình bày cũng làm cho thực khách cảm thấy món ăn ngon miệng hơn, nhưng lúc này lòng dạ trăm thứ ngổn ngang thì bụng nào thấy đói.

Ghi chú:

(5) Frank Snepp, như trên, trang 396

(6) Frank Snepp, như trên, trang 383

Đại Tướng Trần Thiện Khiêm cũng cho tôi biết như vậy khi tôi đến thăm Ông Bà ở tại nhà ông Đinh Sơn Thông ở Milpitas, CA. năm 1986. Sau đó Đại Tướng cũng có nhắc lại chuyện này với tôi mỗi lần đến thăm.

(7) Todd, Olivier. *Cruel April*. New York: Norton & Company. trang 327

(8) Frank Snepp, như trên, trang 434

(9) Olivier Todd, như trên, trang 327

(10) Olivier Todd, như trên, trang 327

Kỳ III

Gói quà đặc biệt

Tại Tòa Đại sứ Mỹ nằm trên đường Thống Nhất, cách dinh Độc Lập vài khoảng đường:

“Vào lúc 5 giờ chiều ngày 25 Polgar gọi chúng tôi bốn người gồm có tướng Timmes, anh Joe Kingsley và một nhân viên khác rồi hỏi chúng tôi là các ông có rành đường phố Sài-Gòn ban đêm không. Chúng tôi đều gật đầu. Thế thì tốt, Polgar tiếp, tôi muốn các ông giúp tôi đưa Thiệu và cựu Thủ tướng Khiêm đi Đài Loan tối nay...”

Đó là lời kể lại của ông Frank Snepp trong cuốn Decent Interval. (11)

Cũng khoảng thời gian trên tại dinh Độc Lập.

Cựu Tổng thống Thiệu đang nghỉ ngơi thư giãn trong phòng đọc sách tại lầu 3 bên cánh trái (từ trong dinh nhìn ra), ông gọi Trung tá Tôn Thất Ái Chiêu vào để chỉ thị mấy việc cần thiết và đồng thời bảo ông Chiêu đem bộ đồ veston của ông về nhà riêng trong Bộ Tổng Tham mưu. Nhà này cũng nằm cùng chung dãy nhà với Đại tướng Khiêm.

Sau đó Tổng thống Thiệu gọi các vị sĩ quan thân cận gồm có: Đại tá Võ Văn Cầm, Chánh Văn phòng; Đại tá Nguyễn Văn Đức, Chánh Tùy viên; Đại tá Nhan Văn Thiệt, Chỉ huy trưởng Cảnh sát Quốc gia Vùng 4; Đại tá Trần Thanh Điền, Trưởng khối Cận vệ. Tổng thống Thiệu ra lệnh: “Tất cả mấy chú phải thay thường phục, có mặt tại dinh lúc 7 giờ. Mỗi chú chỉ được mang theo một túi xách tay nhỏ, tuyệt đối giữ bí mật, không được thông báo cho gia đình.” Tổng thống Thiệu vừa dứt lời thì Đại tá Điền thưa, “xin Tổng thống cho (Trung tá) Sáng và (Trung tá) Thứ đi theo.” Thấy Tổng Thống Thiệu không trả lời, ông Điền lặp lại thì cũng vừa lúc đó Đại tá Đức khều nhẹ. Điền hiểu ý. Sau này được biết Tổng thống Thiệu đã có chỉ thị cho Trung tá Sáng ở lại với công tác đặc biệt, còn Trung tá Thứ thì ở lại tiếp tục lo an ninh cho Tổng thống Trần Văn Hương. Riêng Bác sĩ Minh lúc đó không có mặt trong dinh, Trung tá Chiêu phải gọi vào.

Thói thường lệnh vua truyền là như vậy nhưng lệ làng thì khác. Mấy hôm nay tất cả các vị “quan” này, vì bị đặt trong tình trạng báo động nên lúc nào cũng túc trực tại dinh, khi nghe được lệnh trên, ai ai cũng đều vội vã chạy về nhà hoặc gom góp chút ít đồ đạc, giấy tờ cá nhân, và dĩ nhiên là có thông báo cho vợ con, rồi trở lại dinh Độc lập ngay.

Tại tư dinh Đại Tướng Trần Thiện Khiêm

(trong khuôn viên Bộ Tổng Tham Mưu QLVNCH- Địa điểm Bộ Tư Lệnh Quân Khu 7 quân đội CS Việt Nam ngày nay)

Quang cảnh có vẻ cần phải quan tâm hơn. Trong nhà bếp, Thượng sĩ Trị, Thượng sĩ Xê đang khóc thút thít. Anh Tín, một tay đầu bếp nấu ăn rất giỏi đang buồn rầu. Hơn đây, xin nói thêm là, các chị em trong gia đình bà Trần Thiện Khiêm đều là những giai nhân hiền thực, đồng thời là những người vợ đảm đang, lại thêm có khoa nấu ăn rất khéo. Có một lần tôi nghe một vị công chức cao cấp nói: “Người ta đồn gia đình bà Khiêm nấu các món ăn ngon nổi tiếng ở Sài Gòn.”

Trung úy Hồng uống rượu nhiều, đang say ngà ngà. Anh Hồng cứ theo chất vấn Thiếu tá Thông là “sếp” đi đâu. Các anh em làm việc tại tư dinh thường gọi Đại tướng Khiêm là “sếp” với cả tấm lòng kính mến vì họ là những người, phần lớn cuộc đời, đã gắn bó với gia đình này. Dĩ nhiên là anh và các nhân viên phục dịch đều cảm nhận việc đại tướng sắp ra đi nhưng muốn được chánh thức xác nhận. Cuối cùng Thiếu tá Thông phải nói thật là, “chúng tôi đưa Thủ tướng ra khỏi nước!”

Nghe đến đây, tôi đâm ra lo sợ cho sự an toàn của đại tướng nhiều hơn vì dưới khía cạnh an ninh tôi hoàn toàn không tin tưởng bất cứ ai. Tôi để ý từ lâu hai ông Châu và Thông cũng không có chuẩn bị cho sự an toàn của cá nhân hai ông thì làm sao mà lo cho đại tướng được. Hai vị này từ lâu đã trở thành mẫu người công chức – đúng hơn là những viên chức ngoại giao. Điều đó làm cho tôi lo ngại thêm. Nhưng các sự việc diễn tiến sau đó cho biết những gì tôi nhận xét là sai lầm.

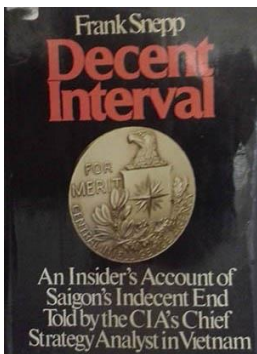
Kiểm lại các sự việc đã diễn ra, tôi nghĩ là tôi có thể đã được chọn cùng đi theo phái đoàn. Lúc bà Trần Thiện Khiêm còn ở nhà, bà cũng có nói xa gần với tôi như vậy, nhưng lúc đó tôi không thấy có gì là chắc chắn vì trong nhà còn có Thiếu tá Đinh Sơn Tuyền là ruột thịt trong nhà, là người mà gia đình cần hơn tôi; Vì vậy mà tôi chưa chuẩn bị tinh thần cho đến khi ông Tuyền đến chào từ giã đại tướng thì thật sự mới biết là tôi có tên trong danh sách trình lên Tân Tổng thống Trần Văn Hương.

Khi nghe Thiếu tá Thông nói như vậy thì tôi đi vội về phòng thu thập một số hồ sơ và giấy tờ tùy thân cần thiết để mang theo, trong đó có một ấn phẩm bản Hiến Pháp Việt Nam Cộng Hòa. Những giấy tờ gì không cần thiết tôi đem ra sân sau đốt cùng với tập nhật ký. Lúc đó tôi nghĩ tập nhật ký chỉ ghi chép những chuyện bình thường. Đâu có ngờ rằng điều đó đã làm cho tôi ân hận mãi vì nếu còn giữ được cho đến bây giờ, nó sẽ là những chứng liệu vô cùng hữu ích cho một số các sự việc.

Tôi nhét vội hai bộ đồ cùng các giấy tờ tùy thân và cây súng rouleau nhỏ vào cái samsonite – đây là loại samsonite dùng đựng hồ sơ nhưng có bề dày khoảng một tấc có thể chứa đủ 2 bộ đồ. Còn cây K54 tôi nhét vào thắt lưng tuy đã có lệnh tuyệt đối không được mang theo vũ khí. (12)

Và cũng vì nóng lòng muốn về chào từ biệt Má tôi và anh em lần chót, tôi hỏi Thiếu tá Thông cho tôi ra ngoài khoảng 15 – 20 phút. Ông đồng ý và còn hứa là ông sẽ ” tự lo bảo đảm an ninh của anh Tư.” Tôi liền gọi tài xế đem xe ra cổng trước nhà chờ ...

Trong thời điểm này, hoạt động của cơ quan CIA.

Cuốn sách Decent Interval phát hành lần đầu tiên, năm 1977.

(Ông Frank Snepp bị thua trong một vụ kiện bởi Cơ quan Tình báo CIA vào năm 1980, nên sách phát hành của ông sau này buộc phải có sự kiểm duyệt và đồng ý của CIA. Cuốn sách trên xuất bản lần đầu năm 1977 nên thoát được sự kiểm duyệt.)

Tôi vừa bước ra tới cửa, giật mình thấy có ba chiếc xe Chevrolet to lớn màu đen, mang bản số ngoại giao, đang đậu ngay trước cổng nhà, sát bức tường phòng thủ của Bộ Tổng Tham Mưu. Đoàn xe hướng đầu về phía cổng chánh.

Tôi liền đổi ý, trở vào nhà thì gặp Đại tướng đang ngồi ở phòng khách. Ông gọi tôi lại và giao cho tôi một gói đồ được gói trong giấy hồng điều thật đẹp. Gói quà có kích thước bề ngang khoảng 5 tấc, cao độ 3 tấc, dày một tấc. Đại tướng Khiêm dặn: “ Phận, giữ cái này là món quà tặng. Một chút nữa Tổng thống Thiệu tới đi thì đem theo.” Tôi xách gói quà lên để cân sức nặng, không nặng mà cũng không nhẹ. Lúc Đại tướng Khiêm ra lệnh như vậy, qua thái độ và cử chỉ của ông, tôi nghĩ đó là món quà có thể dùng để tặng ông Đại sứ Mỹ, hay là phi hành đoàn, hoặc một nhân vật nào ở Đài Bắc... Trong suốt cuộc hành trình vì là món quà quý nên tôi phải ôm nó trong người mà vẫn không tài nào đoán ra ở trong đó có cái gì cho tới khi đến Đài Bắc.

Khi nghe nói “*Tổng thống Thiệu tới đi*” thì tôi thấy rõ ràng không còn thời gian nhiều nữa. Tôi vội chạy lên lầu, vào phòng làm việc của Đại tướng, nhắc điện thoại gọi tổng đài Phủ Tổng thống, yêu cầu cho tôi nói chuyện với Khôi Cận vệ. Thật may mắn là Trần Quan Sĩ, em rể của tôi, có mặt tại đó. Sĩ cũng là cận vệ của Tổng thống Thiệu. Tôi bảo Sĩ lên nhà Tổng Tham mưu (Bộ Tư Lệnh Quân khu 7 Quân đội CSVN ngày nay) ngay lập tức có việc cấp bách, không thể nói qua điện thoại được.

Khoảng 15 phút sau, tôi gặp Sĩ ngay trước cửa nhà Đại tướng. Tôi cho biết là tôi sẽ đi nhưng chưa biết đi đâu và căn dặn tất cả anh em: Lạc và Phát nếu không đi được thì về Tây Ninh, sống gần gũi, nương tựa nhau. Tôi đưa cho Sĩ địa chỉ nhà của ông bà đại tướng ở Đài Bắc. Chúng tôi cả hai đều khóc. Lúc này là vào khoảng 8 giờ 30.

Tại tầng lầu ba dinh Độc Lập, bên cánh trái.

(từ trong dinh nhìn ra đại lộ Thống Nhất – nay là đường Lê Duẩn)

Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu thường mặc đồ 4 túi lúc làm việc cũng như lúc đi kinh lý. Hình: AP/Wide World

Vào khoảng 7 giờ 30 tối. Trong phòng ngủ, Tổng thống Thiệu thay đồ bốn túi, bộ đồ này may bằng vải gabardine màu nhà binh tại nhà may Huỳnh Hoan. Tiệm may này nằm trên con đường nhỏ ở quận Nhứt, hiện nay vẫn còn. Ông đi qua phòng nhỏ cạnh phòng ngủ, nghiêng đầu qua cửa sổ nhìn xuống. Dưới sân, bên cạnh thềm tam cấp một chiếc xe Mercedes màu xanh đậm đang đậu tại đó. Người cầm tay lái là Đại Tá Nhan Văn Thiệt. Ông Thiệt đã từng giữ chức vụ Trưởng khối An ninh Phủ Tổng thống. Khối An ninh là tiền thân của Khối Cận vệ sau này.

Thấy mọi việc đã sẵn sàng, Tổng thống Thiệu vội vã rút trong hộc tủ ra cây Browning đã lấp đầy đạn, ông khóa chốt an toàn rồi cho vào túi áo. Xong xuôi ông bấm interphone gọi Sĩ quan tùy viên trực lúc đó là HQ Đại úy Trần Anh Tuấn. Ông đưa cho Đại úy Tuấn một gói quà nhỏ và ra lệnh: “Chú mang cái hộp này qua cụ Hương. Nếu không gặp Cụ thì ngày mai đem qua cũng được. Nhớ đừng mở ra.” Có lẽ ông đã gọi thẳng Tổng thống Hương nên biết cụ còn đang bận tiếp Đại sứ Pháp, ông Jean-Marie Mérillon, nên mới dặn Đại úy Tuấn như vậy.

Khi Tổng Thống Thiệu và Đại úy Tuấn vừa bước ra khỏi phòng thì lúc đó Đại sứ Mérillon cũng vừa từ phòng làm việc của Tổng thống Hương bước ra. Thấy vậy Tổng Thống Thiệu cùng với Đại úy Tuấn đi qua tận văn phòng và trao cái hộp quà này cho Tổng thống Hương. Trao quà xong, Tổng thống Thiệu và Đại úy Tuấn quay trở về bên cánh trái. Khi tới cầu thang máy, anh cận vệ đang đứng gác tại đó, bấm nút mở cửa cầu thang máy. Trước khi bước vào, Tổng Thống Thiệu xoay lại dặn Đại úy Tuấn: “*Tôi đi qua nhà đại tướng ăn cơm rồi trở về, chú khỏi đi theo.*” Rồi lanh lẹ bước vào thang máy, bấm nút tầng trệt. Đại úy Tuấn vì thấy có nhiều sinh hoạt khác thường, dự đoán là hôm nay Tổng Thống Thiệu sẽ đi. Muốn để cho ông yên tâm nên cả buổi chiều hôm đó anh cố tìm cách lánh mặt và mỗi lần theo ông đi đâu, anh đi cách xa ông.

Tại tầng trệt, khi cánh cửa cầu thang mở ra thì Đại tá Điền đã túc trực tại đó. Tổng thống Thiệu vừa bước xuống bậc tam cấp thì cũng vào lúc hai anh cận vệ xuất hiện, Sanh và Khinh vừa đến để đổi gác, làm ông giật mình. Tổng thống Thiệu và Đại tá Điền lanh lẹ bước vào xe. Đại tá Điền ngồi bên phải của Tổng thống Thiệu ở băng sau; Đại tá Điền ngồi vào chỗ ngồi chánh thức của Tổng thống Thiệu – Trần Thanh Điền muốn làm Lê Lai cứu Chúa! Vừa ngồi vào xe, Tổng thống Thiệu liền hỏi Đại tá Điền, “*có mấy cây súng?*” Đại tá Điền đáp, “*có hai cây: một cây dài, một cây ngắn.*” Lập tức ngay lúc đó, Đại tá Thiệt đạp ga cho xe chạy vòng qua sân cỏ, lướt nhanh qua thềm đại sảnh, rồi tiến thẳng ra cổng chánh là đầu đại lộ Thống Nhất, nay là đường Lê Duẩn.

Trên khán đài danh dự nằm trên đại lộ Thống Nhất này, Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu, vào Ngày Quân Lực, đã từng đón nhận “*những chiến sĩ anh hùng của các đơn vị anh hùng*” về đây với những vòng hoa chiến thắng trong sự chào đón hân hoan nồng nhiệt của mọi giới đồng bào. Những lời hiệu triệu của vị Tổng Tư lệnh Quân lực Việt Nam Cộng Hòa trước những đoàn hùng binh chiến thắng đó vẫn còn nghe âm vang đâu đây khi xe ông lướt nhanh qua. Đại lộ Thống nhất này cũng đã từng chứng kiến nhiều dòng lịch sử đổi thay của ba trăm năm Sài-Gòn trong trái tim đồng bào miền Nam. Nay con đường này không còn tên là Thống Nhất nữa!

Đại Lộ Thống Nhất trước dinh Độc Lập, Sài Gòn năm 1969 Hình: Nguyễn Tấn Phận

Đoàn xe rẽ trái trên đường Pasteur rồi theo đường Hiền Vương (nay là Võ thị Sáu), quẹo mặt trên đường Công Lý (nay là Nam Kỳ khởi Nghĩa) ... tiến thẳng trên đại lộ Cách Mạng 1-11 (nay là Nguyễn Văn Trỗi) . Xe vào cổng chánh Bộ Tổng Tham mưu Quân lực Việt Nam Cộng Hòa (nay là Bộ Tư Lệnh QK7) rồi rẽ phải. Lúc xe Tổng thống Thiệu sắp chạy ngang nhà Đại tướng Khiêm thì tôi nhận ra ngay. Tôi nói với Sĩ, “xe tổng thống tới.” Tôi vội lánh mặt vào đoàn xe ngoại giao nhưng không kịp nữa. Đèn xe Tổng thống chiếu ánh sáng màu vàng tím cực mạnh làm tôi chóa mắt. Xe không vào nhà Đại tướng Khiêm mà chạy thẳng về nhà Tổng thống Thiệu.

Thời giờ đã quá cấp bách nên tôi khuyên Sĩ hãy về đi. Trời đã vào đêm, không khí vẫn còn hơi đất nhưng tôi cảm thấy có một cảm giác lạnh lạnh. Hai người Mỹ đứng bên cạnh xe bên kia đường làm cho tôi vững tâm hơn. (lúc đó tôi chỉ thấy có 2 người). Ít ra thì sự có mặt của họ cũng phần nào giúp tôi bớt lo ngại về mặt an ninh. Riêng có một mình tôi thì làm gì được nếu có manh động nào xảy ra. Thật là may mắn, không có tiếng

súng nổ, không có tiếng pháo của địch. Trên đường Võ Tánh (nay là Hoàng Văn Thụ) mới đây người người tranh giành, chen lấn nhau chạy giặc, bóp kèn inh ỏi. Giờ này bắt đầu giới nghiêm nên hoàn toàn vắng lặng. Cả một vùng không gian yên lặng nặng nề. Tôi vội vã bước nhanh vào nhà.

Tôi chạy thẳng lên phòng làm việc của đại tướng một lần nữa. Lúc này đại tướng đang ở phòng ngủ. Tôi lấy điện thoại gọi số 57340 là điện thoại nhà Ba vợ tôi ở đường Sư Vạn Hạnh, khu An Đông. Khi nghe tiếng ông, tôi liền thưa:

– “Dạ thưa Ba, một chút nữa con đi.”

– “Dượng Tư đi phải không?” Ba tôi hỏi lại. (“Dượng Tư” là đại tướng Khiêm)

– “Dạ, con đi.” Tôi đáp. Tôi không nói “Dượng Tư đi” mà chỉ nhấn mạnh hai tiếng: “con đi”. Tôi biết ông hiểu ý tôi muốn nói gì. Đồng thời tôi xin địa chỉ nhà ở bên Pháp. Tôi phải chờ hơi lâu. Có lẽ ông không có sẵn địa chỉ thành ra thời gian lúc đó dài lê thê làm tôi đâm ra lo. Một lúc sau ông mới đọc địa chỉ được. Tôi lấy lại bình tĩnh rồi đi mau xuống lầu.

Trong lúc tôi nói chuyện điện thoại ở trên lầu thì “ Một chiếc Mercedes màu xám chạy vào cổng nhà Đại tướng Khiêm. Người có tầm vóc trung bình, tóc bạc, chải gọn ra sau, da mặt bóng láng, trong bộ quần áo xám trắng nếp ôm sát người, bước xuống xe. Trong bóng đêm, Nguyễn Văn Thiệu giống như người mẫu trong tạp chí Gentleman’s Quarterly hơn là một cựu nguyên thủ quốc gia. Ông ta vội vã bước vào nhà mà không thèm nhìn chúng tôi.”

*T. T Thiệu tiếp T.S. Henry Kissinger và Đại sứ Bunker tại dinh Độc Lập 1972.
Hình: AP/Wide World*

Tổng thống Thiệu đã về đến nhà ông, thay đồ lớn (bộ đồ Trung tá Chiêu đem về) rồi mới qua bên nhà Đại tướng Khiêm như Frank Snepp kể lại ở đoạn trên. (14)

Từ trên lầu xuống, khi đi ngang qua phòng ăn tôi giật mình thấy Tổng thống Thiệu đang ngồi nói chuyện với Đại tướng Khiêm ở phòng khách. Hai ông đang uống rượu, tôi nghĩ vậy. Frank Snepp sau này xác nhận khi lái xe đưa Tổng thống Thiệu ra phi trường, lúc nói chuyện có nghe mùi rượu.

Tổng thống Thiệu và Đại tướng Khiêm nói chuyện vừa đủ nghe trong bầu không khí tương đặc, giống như những ngày nào Tổng thống Thiệu tiếp Đại tướng Khiêm tại phòng ăn gia đình trong khu Hậu dinh, dinh Độc Lập – nơi ngự trị của vị lãnh đạo tối cao có uy quyền lẫy lừng nhất nước trong suốt gần một thập niên dài.

* * * *

Những văn kiện ngoại giao viết tay!

Thật là điều may mắn, trái với suy đoán của tôi, tất cả mọi nhơn viên làm việc đều là những người trung thành. Họ ít ra cũng đã trải qua một lần kinh nghiệm. Đó là lần Đại tướng Khiêm bị lưu vong dưới thời Đại tướng Nguyễn Khánh. Sau khi chia tay lại là những ngày sum họp. Đại tướng đi rồi đại tướng lại về. Họ cũng nghĩ rằng lần đi của đại tướng kỳ này rồi cũng phải trở về.

Thiếu tá Thông cũng có cho tôi biết: “*Khi mọi việc xong xuôi Đại tướng Minh cũng muốn anh Tư (Đại Tướng Khiêm) về hợp tác. Minh chỉ đi lánh mặt một thời gian.*” Cho nên nếu có đi thì tôi hy vọng cũng được trở về. Thành ra các anh em kia cũng có một niềm hy vọng giống như tôi.

Ngày chúng tôi lên đường là ngày 25/4/1975. Lúc đó cụ Trần Văn Hương cũng vừa lên làm Tổng thống được 4 ngày mà đã có sự tiên liệu “ Đại tướng Minh sẽ mời anh Tư trở về “ thì cũng cho chúng ta biết thêm một dữ liệu về các diễn biến chánh trị sau đó, đã được thấy trước. Nhằm giải thích nhận xét nói trên của Thiếu tá Thông, tôi xin nhắc lại một sự kiện rất quan trọng có liên hệ đến nhận định đó là: Buổi trưa ngày 24 tháng Tư, tại tư dinh Đại tướng Khiêm trong Bộ Tổng Tham Mưu , Tân Tổng thống Trần Văn Hương, Luật sư Nguyễn Văn Huyền và Đại tướng Dương Văn Minh được trực thăng riêng của Đại tướng Khiêm rước vào để họp cùng với Đại tướng Khiêm. Đây là buổi họp rất đặc biệt và vô cùng quan trọng, phải giữ kín đến đổi ngay cả Tân Tổng Thống Hương cũng phải dùng trực thăng riêng của đại tướng để di chuyển. Buổi họp kéo dài từ 11 giờ

15 cho tới gần 1 giờ trưa. Sau cùng, tôi quan sát trên nét mặt lúc đó, khi ra về các quý vị lãnh đạo quốc gia đã tỏ ra không đồng thuận trước giờ phút lâm nguy của đất nước.

Đại Tướng Dương Văn Minh tại nhà riêng ở đường Trần Quý Cáp (đình Hoa Lan) nay là Trần Cao Vân, Sài Gòn. Hình: AP/Wide World.

Thông qua những lần họp như vậy, những nhà làm chính trị, những nhà bàn luận thời cuộc, những người chạy tin có cơ hội để “luận cổ suy kim.” Thiếu tá Thông là người hay suy luận nhưng ông là người thành thật và rất tốt bụng. Ông có những lập luận khéo léo, có ý cho tôi biết những gì ông nói chỉ là suy đoán của riêng ông, có nghĩa là không phải ý đó phát xuất từ đại tướng. Riêng tôi, qua những gì tôi quan sát tận mắt, nghe ngóng dư luận và theo dõi báo chí, tôi cũng có những nhận định giống như vậy: Đại tướng Trần Thiện Khiêm sẽ có cơ hội trở về nếu Đại tướng Dương Văn Minh lên nắm chánh quyền thay cụ Hương (?!)

Nguyễn Tấn Phận

Xin xem tiếp kỳ IV

Ghi chú:

(11) Frank Snepp, Decent Interval, trang 434.

(12) Có độc giả thắc mắc tại sao quân lực VNCH mà có khẩu súng này. Tôi giữ cây súng này làm kỷ niệm lúc tôi còn ở đại đội Trinh sát / Sư đoàn 5. K-54 là một trong nhiều chiến lợi phẩm tịch thu được trong một cuộc hành quân trực thăng vận năm 1964 vào hậu cần của địch trên lãnh thổ Cam Bốt, cách ranh giới Bến Sỏi, quận Phước Ninh, Tỉnh Tây Ninh khoảng 2 cây số.

(13) Frank Snepp, như trên, trang 435

(14) Frank Snepp, như trên, trang 435